

Mitä uutta EU:sta rakennusten lämmitykseen

Lämmitystekniikkapäivä 26.5.2023

Maarit Haakana
Ympäristöneuvos

26.5.2023 1

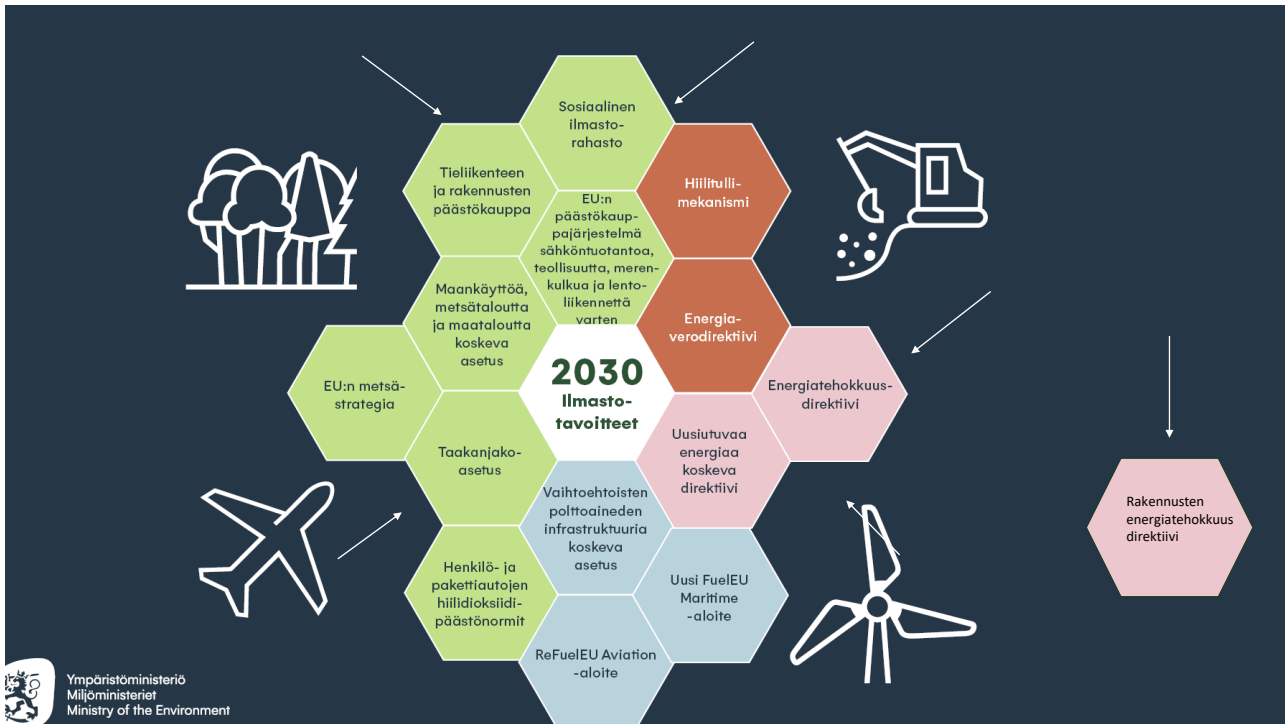
1

55-valmiuspaketti toteuttaa EU:n ilmastolakia

- 55-valmiuspaketti 14.7.2021
- Ehdotukset keinoista, joilla EU vähentää päästöjään vähintään 55% 2030 mennessä vuoden 1990 tasosta
- Yht. 12 lainsäädäntöehdotusta, jotka linkittyvät toisiinsa
- Myöhemmin täydennyksiä ml. ehdotus rakennusten energiatehokkuusdirektiiviin uudistamisesta
- Lisäksi REPowerEU kesällä 2021, täydennyksiä valmistelussa oleviin energiapuolen direktiiveihin

26.5.2023 2

2

3

Rakennusten energiatehokkuusdirektiivi EPBD

- Komissio antoi ehdotuksen direktiivin uudelleenlaadinnasta 15.12.2021 (FF55), uusi lisäartikla 18.5.2022 (REPowerEU)
- Keskeisin tavoite rakennusten kasvihuonekaasupäästöjen ja energian loppukulutuksen vähentäminen vuoteen 2030 mennessä, erityistavoitteena mm. lisätä korjausrakentamisen määrää ja perusteellisuutta
- Neuvoston yleisnäkemys 25.10.2022, Euroopan parlamentin näkemys 14.3.2023
- Trilogit käynnistyvät kesäkuussa, pääosin käydään syksyllä ES pj-kaudella
- Sopusisällöstä vuoden 2023 loppupuolella? Kansalliset säädökset voimaan vuoden 2026 aikana?
- <https://ym.fi/rakennusten-energiatehokkuusdirektiivin-uudistus>

4

Keskeisimmät aiheet direktiiviehdotuksessa

- Energiatehokkuudeltaan huonoimpien olemassa olevien rakennusten energiaterhokkuuden parantaminen
 - Energialuokat ja aikataulut
- Vaatimukset uudisrakentamisen päästöttömyydestä
 - Määritelmä, sallitut energiamuodot, raja-arvot, aikataulut
- Aurinkoenergiajärjestelmien lisääminen rakennuksiin
 - Rakennustyypit, asennustilanteet, aikataulut

5

Muutoksia direktiivin muuhun aiempaan sisältöön ja uusia aihepiirejä

Energia-
todistus

Latausinfra,
pyörä-
pysäköinti

Automaatio-
järjestelmät
ja
tarkastukset

Älyvalmius-
indikaattori

Perusparannus-
suunnitelma

Perusparannus-
passi

Taloudelliset
kannusteet,
energiaterhokkuus-
tietokanta,
rakennusalan
ammattilaisten
sertifiointi...

6

Fossiiliset polttoaineet ja kattilat EPBD:ssä

- Artikla 1, Kohde. (EP): direktiivissä säädetään vaatimuksista, jotka koskevat asteittaista luopumista fossiilisten polttoaineiden käytöstä rakennuksissa
- Artikla 2, Määritelmät: Päästöttömästä rakennuksesta ei saa aiheutua fossiilisten polttoaineiden hiilidioksidipäästöjä paikan päällä (KOM, neuvosto, EP)
 - Kaikki uisrakentaminen, tavoitteena myös päästötön rakennuskanta vuoteen 2050 mennessä
- Artikla 11.1 (KOM, Neuvosto): Jäsenvaltiot voivat asettaa vaatimuksia, jotka liittyvät lämmönkehittimien kasvihuonekaasupäästöihin tai polttoainetyyppiin edellyttäen, etteivät tällaiset vaatimukset muodosta perusteetonta markkinaestettä
- Artikla 11.1 (EP): Jäsenvaltioiden on asetettava vaatimukset, jotka liittyvät lämmönkehittimien kasvihuonekaasupäästöihin tai polttoainetyyppiin edellyttäen, että tällaiset vaatimukset ovat teknologianeutraaleja ja vastaavat tavoitetta, että luovutaan vaiheittain fossiilisten polttoaineiden käytöstä lämmityksessä ja jäähdytyksessä.
- Artikla 11.5 (Neuvosto): Jäsenvaltioiden on pyrittävä korvaamaan fossiilisia polttoaineita käyttävät lämmönkehittimet olemassa olevissa rakennuksissa pyrittäessä etenemään kohti kansallisen rakennuskannan muuttamista päästöttömiksi rakennuksiksi
- Artikla 15. 10 (KOM): Jäsenvaltiot eivät saa 1 päivästä tammikuuta 2027 (*Neuvosto: 2025, EP 2024*) alkaen tarjota taloudellisia kannustimia fossiilisia polttoaineita käyttävien kattiloiden asentamiseen

Fossiiliset polttoaineet ja kattilat EPBD:ssä

- Artikla 7.4a. Ja 8.3b Uudet rakennukset ja Olemassa olevat rakennukset (EP):
- Jäsenvaltioiden on otettava käyttöön toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että fossiilisiin polttoaineisiin perustuvien lämmitysjärjestelmien käyttöä ei sallita uusissa rakennuksissa (7art.) / rakennuksissa, joihin tehdään laajamittaisia korjauksia, pitkälle meneviä peruskorjauksia tai lämmitysjärjestelmän peruskorjauksia (8 art.)... päivästä ...kuuta ... [päivämäärä, johon mennessä tämä direktiivi on saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä] alkaen. Hybridilämmitysjärjestelmiä, uusiutuvien polttoaineiden käyttöön sertifioituja kattiloita ja muita rakennusten teknisiä järjestelmiä, joissa ei käytetä yksinomaan fossiilisia polttoaineita ja jotka täyttävät 11 artiklan 1 kohdassa vahvistetut vaatimukset, ei pidetä tätä kohtaa sovellettaessa fossiilisinä lämmitysjärjestelminä.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että perusparannuksissa, joissa korvataan fossiilisiin polttoaineisiin perustuvat rakennusten tekniset järjestelmät, asetetaan etusijalle heikossa asemassa olevat kotitaloudet ja sosiaalisissa vuokra-asunnoissa asuvat.

- Artikla 3, liite II: Perusparannussuunnitelmassa kuvattava toteutettuja ja suunniteltuja poliitikkoja ja toimenpiteitä, mm. "hiilestä irtautuminen lämmityksessä ja jäähdytyksessä, myös kaukolämpö- ja kaukojäähdytysverkkojen avulla, ja asteittainen luopuminen fossiilisten polttoaineiden käytöstä lämmityksessä ja jäähdytyksessä siten, että niiden (*neuvosto: fossiilisia polttoaineita käyttävien kattiloiden*) käyttö lopetetaan kokonaan viimeistään vuoteen 2040 (*EP: 2035, tai jos ei komissiolle esitetyn mukaan mahdollista, vuoteen 2040*) mennessä;"

Asetusehdotus kestävien tuotteiden ekologiselle suunnittelulle asetettavien vaatimusten puitteista (ESPR)

- Uusi ESPR-asetus kumoaisi ja korvasi ekosuunnitteludirektiivin (2009/125/EY).
- Laajentaisi sääntelyn soveltamisalaa siten, että asetus koskisi tuotteita yleensä, ei ainoastaan energiaan liittyviä tuotteita.
- Ehdotus nostaisi kiertotalouden aiempaa vahvemmin energiatehokkuuden rinnalle. Ekosuunnitteluvaatimuksia voitaisiin jatkossa asettaa tuotteen elinkaareen kaikkiin vaiheisiin liittyen, esimerkiksi tuotteiden kestävyys, korjattavuus, kierrätettävyyden tai kierrätysmateriaalien käyttöön liittyen.
- Asetuksen soveltamisalaan kuuluva tuote voitaisiin saattaa markkinoille EU:ssa ainoastaan, jos se täyttää asetuksessa ja sen nojalla annettavissa delegoiduissa säädöksissä säädetyt edellytykset.
- Euroopan komissio antoi ehdotuksen 30.3.2022. Neuvosto saavutti yleisnäkemyksen ehdotuksesta 22.5.2023. Parlamentissa käsiteltäjänä on ENVI-valiokunta, jonka arvioidaan äänestävän ehdotuksesta 5.6.2023, täysistunnon äänestys mahd. heinäkuussa
- Trilogikäsitellyn aikataulusta ei ole tietoa

Energiatehokkuusdirektiivi (EED)

- Sopu trilogiissa 29.3.2023, hyväksyntä neuvostossa ja parlamentissa edessä (heinäkuu?)
- Voimaan arviolta 8-9/2023, kansallinen toimeenpano oltava valmis 24 kk:n päästä voimaantulosta
- Kansallista toimeenpanoa varten perustettu ministeriöiden välinen työryhmä valmistelemaan tarvittavat toimet ja tarvittava lainsäädäntö

Poimintoja direktiivin sisällöstä:

- EU-tason energiankulutuksen vähentämistavoite -11,7 % vuodelle 2030 (art 4)
 - Energian loppukäytön (FEC) EU-tavoite sitova ja jyvitetään jäsenvaltioille direktiivin kaavalla
- Energiansäästövelvoite kiristyy (art 8-10)
 - Nykyinen jaksoa 2021-2030 koskeva vuotuinen energiansäästövelvoite 0,8 % (2,3 TWh/a) nousee portaittain 2024 alkaen tasolle 1,9 % (5,5 TWh/a)
 - Neuvottelut energiatehokkuussopimusten jatkamisesta kaudelle 2026-2035 aloitetaan syksyllä 2023
- Rakennusalan sektorin rakennusten sitova 3 % vuosittainen peruskorjausvelvoite

Taakanjakoasetus (ESR)

- Tärkeimmät taakanjakosektorin päästölähteet: liikenne, maatalous, **rakennusten erillislämmitys**, työkoneet, jätteiden käsittely ja F-kaasut. Soveltamisala säilyi pääpiirteissään entisellään.
- ESR:n EU:n 2030 päästövähennystavoite nousee **30 % → 40 %** ja se jyvitetään jäsenmaille. **Suomen tavoite vähentää 50 % v. 2030 mennessä.**
- Jäsenmaille päästövähennyspolun mukaiset päästokiintiöt jokaiselle vuodelle. Kiintiön saavuttamiseksi on mahdollista käyttää apuna joustokeinoja, kuten pankitus, lainaus seuraavalta vuodelta tai siirto toiselta jäsenvaltiolta. Lisäksi ETS ja LULUCF puolelta voidaan hankkia yksiköitä rajoituksin.

Päästökaupan laajentaminen (ETS2)

- Uusi, polttoaineen jakelijoiden päästökauppa
 - soveltamisala: tieliikenne, **rakennusten erillislämmitys**, ETS1 ulkopuolinen teollisuus ja lämmöntuotanto, suurin osa työkoneista. Säilyvät taakanjakoasetuksen alla, ETS2 edesauttaa taakanjakoasetuksen tavoitteiden saavuttamista
 - sääntelyn kohde polttoaineen jakelijat
 - jakelijoilla oltava päästölupa 2025 alkaen
 - käynnistys vuonna 2027 tai, jos poikkeuksellisen korkea kaasun tai öljyn hinta, vuonna 2028
 - mekanismit estämään liiallista hintaa ja hinnannousua
 - mahdollista laajentaa soveltamisalaa ESR päästöjen osalta (opt-in)
 - tietyn edellytyksin opt-out mahdl. 2030 saakka (hiiliveropoikkeus)

Ilmastotoimien sosiaalirahasto (SCF)

- Sosiaalirahastolla tuettaisiin haavoittuvassa asemassa olevia kotitalouksia, mikroyrityksiä ja liikenteen käyttäjiä sekä tulonsiirtoin että tukemalla fossiilisten polttoaineiden käyttöä vähentäviä investointeja
- Rahaston koko on korkeintaan 86,7 miljardia euroa, rahaston toiminta vuodet 2026-2032.
 - 75 % (65 miljardia) ETS1 ja ETS2 huutokauppatuloilla
 - 25 % (21,7 miljardia) kansallista osarahoitusosuutta.
 - Mahd. ETS2 käynnistyminen vasta vuonna 2028 pienentää kokoa vastaavasti
- Jäsenvaltioiden tulee laatia asetuksen mukainen suunnitelma (social climate plan, SCP) viimeistään 30.6.2025. Komissio arvio suunnitelman ja tekee siitä päätöksen.
 - Suunnitelmaan tulee sisällyttää nykyisiä tai uusia rakennus- ja liikennesektorin toimenpiteitä. Lisäksi voi sisällyttää suorien tulotukien kustannusten kompensointia korkeintaan 37,5 % suunnitelman kokonaiskustannuksista.

Uusiutuvan energian direktiivi (REDIII)

- Alustava sopu saavutettu 30.3.2023, hyväksyntä neuvostossa ja parlamentissa vielä edessä. Kansallinen täytäntöönpano pääosin 18 kk voimaantulosta
- Tavoitteita korotetaan kauttaaltaan, muun muassa
 - EU:ta sitova yleistavoite nousee 32 %:stä 42,5 %:iin 2030
 - Suomelle ~60 %
 - Lisäksi indikaatiivinen 2,5 %-yksikön korotus
- Muissa teemoissa sääntelyä kiristetään ja tuodaan myös kokonaan uutta
 - **Uusiutuva energia rakennuksissa:**
 - Jäsenvaltioiden on asetettava vuodelle 2030 ohjeellinen tavoite uusiutuvan energian kansalliselle osuudelle rakennussektorilla. Tavoitteen oltava johdonmukainen EU-tason tavoitteen kanssa: rakennussektorin energian loppukulutuksesta 49 prosenttia uusiutuvaa vuonna 2030
 - Rakennusmääräyksissä edellytettävä uusiutuvan energian vähimmäistasoa uudisrakentamisessa, laajamittaisissa korjauksissa, lämmitysjärjestelmän uusimisessa, kuin taloudellisesti, teknisesti ja toiminnallisesti toteutettavissa.

Lisätietoa:
<https://ym.fi/rakennusten-energiatehokkuusdirektiivin-uudistus>

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

